

Warszawa 4 listopada 2021 r.

CML/0322/11.21/BO/PW

**Pan
Krzysztof Kwiatkowski
Przewodniczący Komisji
Ustawodawczej
Senator RP**

Stanowisko Pana Przewodniczący,

w związku ze skierowaniem do konsultacji projektu ustawy o zmianie ustawy o kredycie konsumenckim (druk nr 489), Pracodawcy RP przesyłają swoje stanowisko wobec tego dokumentu.

*Z wyrazami szacunku
Andrzej Malinowski*

Załącznik: Stanowisko Pracodawców RP wobec projektu ustawy o zmianie ustawy o kredycie konsumenckim (druk nr 489).

Stanowisko Pracodawców Rzeczypospolitej Polskiej wobec senackiego projektu ustawy o zmianie ustawy o kredycie konsumenckim (druk nr 489)

I. Uwagi ogólne

1) Projektodawca w uzasadnieniu odnosi się przede wszystkim do negatywnych praktyk firm pożyczkowych, a nie banków. Ponadto w uzasadnieniu założono, że „*obniżenie maksymalnej wysokości pozaodsetkowych kosztów nie będzie zbytnim obciążeniem dla firm pożyczkowych, które i tak osiągają krociowe zyski z tytułu odsetek od udzielanych kredytów konsumenckich*”. Wskazano także, że „*branża pożyczkowa nie odczuje negatywnych skutków trwającego aktualnie kryzysu gospodarczego*”.

Na poparcie wyżej wymienionych tez nie przytoczono jednak żadnych danych liczbowych. Zmiany przepisów prawa powinny być poprzedzone głęboką analizą i być proporcjonalne do zamierzonych skutków. Ponadto, wprowadzenie obniżonych limitów, w sytuacji gdy dopiero co (30.06.2021 r.) wygasły art. 8d-8f ustawy z 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (ustawa), **narusza zasadę stabilności i pewności prawa**. Wprowadzenie 8d-8f ustawy oraz ograniczony okres ich obowiązywania były uzasadnione zapotrzebowaniem na „tańsze” kredyty dla konsumentów z uwagi na ograniczenia funkcjonowania gospodarki, dopóki nie będzie ona wracała do równowagi.

W uzasadnieniach do projektów ustaw wprowadzających zmiany w pozaodsetkowych kosztach kredytów konsumenckich twierdzono m.in.:

- pierwotny roczny termin - „*W czasie epidemii i po jej ustąpieniu istotne będzie udzielanie szybkich pożyczek dla konsumentów i podmiotów, których dotknęły skutki finansowe epidemii (np. zachowanie płynności) - co miało wpływ na zaproponowanie rocznego okresu obowiązywania wskazanych przepisów. (...) Roczny okres obowiązywania rozwiązania podyktowany jest faktem, by przepisy te obowiązywały nie tylko w czasie stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii, ale również jakiś czas po ich zniesieniu, gdyż właśnie wtedy gospodarka będzie wracała do funkcjonowanie poza reżimem epidemii - co może potrwać nawet pół roku po upływie największej fali zachorowań.*” – uzasadnienie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z

Pracodawcy Rzeczypospolitej Polskiej

zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy 299).

- przedłużenie terminu – „W art. 1 pkt 29 niniejszej ustawy proponuje się także zmianę w art. 36 ustawy COVID-19. Z uwagi na przedłużający się stan epidemiczny, wskazane jest przedłużenie obowiązywania przepisów art. 8d-8f ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. poz. 1842, z późn. zm.), stanowiących podstawę ograniczenia kosztów pozaodsetkowych kredytu konsumenckiego”. – uzasadnienie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy 828).

Z założenia były to zatem rozwiązania tymczasowe. Nieuzasadnione jest zatem stwierdzenie projektodawcy, że „Nie wiadomo jednak dlaczego ściśle określił ramy czasowe obowiązywania dodanych do specustawy koronawirusowej przepisów art. 8d–8f”. Wynikało to przede wszystkim z ograniczeń funkcjonowania gospodarki, które powodowały często trudniejszą sytuację zarobkową konsumentów i ewentualne większe zapotrzebowanie na kredyty. Co prawda stan epidemii nadal trwa, ale **obecnie ograniczenia zostały zniesione i gospodarka powróciła do funkcjonowania bez obostrzeń**, a zatem ustąpiła potrzeba istnienia obniżonych limitów MPKK w świetle założonych wtedy przez projektodawcę celów. Należy zatem stwierdzić, że słusznie przestały one obowiązywać 30 czerwca 2021 r. i niezasadne jest wprowadzanie projektowanych zmian.

2) Projekt opiera się na kwestionowaniu stanowiska ustawodawcy, który – uznając za konieczną dodatkową ochronę konsumenta w zakresie kosztów kredytu konsumenckiego w okresie pandemii – wprowadził w tej materii uregulowanie o ograniczonym okresie obowiązywania. Okres ten już upłynął. Projekt oparto na założeniu, że ta wzmocniona ochrona powinna obowiązywać na stałe. Jednak uzasadnienie odbiega w tym zakresie od treści projektu ustawy.

Mając na uwadze fakt, że **proponowane rozwiązania mogą rozstrzygnąć o losie całej branży pożyczkowej w Polsce i wpłyną na miliony osób korzystających z kredytów konsumenckich**, postulujemy ujawnienie metody wyliczenia poziomu limitu kosztów pozaodsetkowych w zaproponowanym kształcie.

Pracodawcy Rzeczypospolitej Polskiej

Gdy nowelizacją ustawy o kredycie konsumenckim w 2016 roku wprowadzano obowiązujący limit 25+30, Ministerstwo Finansów prezentowało wyliczenia, w których przeciętne koszty udzielenia pożyczki szacowało na 26-38 procent pożyczanej kwoty. Tak więc propozycja zawarta w art. 1 (limit kosztów pozaodsetkowych kredytów konsumenckich na poziomie 10+5 i łącznie koszty nie wyższe niż 30 proc. kwoty kredytu w miejsce obecnych 100 proc.) de facto likwiduje system udzielania kredytów konsumenckich w Polsce.

Jeśli wyliczenia Ministerstwa Finansów nie są przekonujące, proponujemy sięgnąć po sprawozdania finansowe branży pożyczkowej. Od 2019 roku sektor ma łączną stratę. W 2020 r., w którym przez większość roku obowiązywał obniżony na czas pandemii limit (15+6), branża zakończyła rekordową stratą netto w wysokości 169 mln zł. Tymczasem projektodawca wskazuje w uzasadnieniu, że „ustalenie na tak wysokim poziomie górnej granicy kosztów pożyczek jest niczym nieuzasadnionym uprzywilejowaniem firm pożyczkowych i źródłem wysokich zysków”.

Projektodawca wykazuje się ignorancją i brakiem podstawowej wiedzy w temacie rynku kredytów konsumenckich, ponieważ **błędnie zrównuje przychód z tytułu pozaodsetkowych kosztów kredytów konsumenckich z zyskiem kredytodawców** (cyt. „pożyczkodawca może nadto żądać odsetek, których wysokość może sięgać prawie 10 proc. kwoty pożyczki”). Wspomniane wyliczenia MF szacowały koszty na poziomie nawet 38 procent pożyczanej kwoty.

Odpowiedzialny projektodawca zobowiązany jest do zaproponowania limitu w kształcie, który spełni cztery podstawowe funkcje: zapewni konsumentom odpowiednią ochronę przed nadużyciami, ochroni miejsca pracy w sektorze finansowym, umożliwi firmom osiągnięcie przychodów pokrywających realne koszty udzielania kredytów konsumenckich i wypracowanie zysku pozwalającego na utrzymanie rentownej działalności po to, **by nie rozkwitła w to miejsce szara strefa, w której nie ma żadnej ochrony dla konsumenta.**

3) Przewidziana w projekcie zasada stosowania ustawy do stosunków prawnych powstałych przed jej wejściem w życie, aczkolwiek w ograniczonym zakresie, jest **złamaniem zasady niedziałania prawa wstecz (lex retro non agit)**, a uzasadnienie nie prezentuje argumentów przemawiających za takim rozwiązaniem.

Pracodawcy Rzeczypospolitej Polskiej

4) Projektowane zmiany dot. systemu ratalnego uderzają w bardzo popularny i bezpieczny dla klientów system spłat ratalnych. Część limitu, który można rozłożyć w czasie (wg propozycji to zaledwie 5 proc. całkowitego kosztu kredytu) jest bardzo niska, odwrotnie niż obecnie. Zachęci to kredytodawców do ukrywania faktycznych kosztów w cenie produktu oraz skracania okresu kredytowania, co będzie skutkowało zwiększeniem miesięcznych obciążeń konsumenta, a to w konsekwencji może wpędzać część z nich w spiralę zadłużenia.

II. Uwagi szczegółowe

1) Art. 1 pkt 1 – zmiana art. 36a ukk – projektodawca proponuje obniżenie wysokości MPKK w nawiązaniu do obniżonej ich wysokości w art. 8d ustawy, który to art. 8d ustawy utracił moc. Trzeba jednak zauważyć, że wartości procentowe wskazane we wzorze w niniejszym projekcie art. 36a są jeszcze niższe niż w art. 8d, co jest nieuzasadnione i **stanowi nadmierne obciążenie przedsiębiorców**. Wskazane limity powinny mieć uzasadnienie wynikające z analizy rynku i poziomu kosztów. **Projektodawca w uzasadnieniu w ogóle nie odniósł się do tego, dlaczego zaproponowano takie, a nie inne wartości**. Ponadto, w świetle ogólnych wyjaśnień co do celu 8d-8f ustawy, które miały obowiązywać z uwagi na trudności związane z ograniczeniem funkcjonowania gospodarki, wprowadzenie jeszcze niższych limitów w momencie, gdy przywrócono funkcjonowanie gospodarki i zniesiono obostrzenia jest nieuzasadnione i narusza zasadę proporcjonalności.

2) Art. 1 pkt 2 – zmiana 36c ukk – zmianę należy ocenić negatywnie – nakłada ograniczenia nieproporcjonalne, w zasadzie może prowadzić do pozbawienia możliwości pobrania opłaty przez podmiot powiązany udzielający kolejnej pożyczki w sytuacji, kiedy te koszty rzeczywiście się należały. Jest to szczególnie niesprawiedliwe w sytuacji, kiedy pierwotna pożyczka była na niższą kwotę, a druga na znacznie wyższą i koszty rzeczywiście mogą być wyższe. Ponadto mogą powstać problemy związane z wymianą danych pomiędzy kredytodawcą i podmiotem powiązanym.

3) Art. 1 pkt 3 – dodanie art. 36ca ukk – zmianę należy ocenić negatywnie – proponujemy wykreślenie – to ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów w art. 24 określa ogólne przesłanki praktyki naruszającej zbiorowe interesy konsumentów.

4) Art. 2 – postulujemy zastosowanie nowych przepisów wyłącznie do stosunków prawnych, które powstaną po dniu wejścia w życie ustawy.

Pracodawcy Rzeczypospolitej Polskiej

5) Art. 3 – **proponowane *Vacatio legis* (14 dni) jest zbyt krótkie**. Proponujemy wydłużenie minimum do 3 miesięcy. W przypadku dużych banków zmiany związane z logiką obliczania maksymalnych pozaodsetkowych kosztów, które w dodatku miałyby zastosowanie od daty wejścia w życie także do zawartych już umów, wymagają znacznych nakładów pracy i dłuższego terminu na ich wprowadzenie w systemach informatycznych.

Na końcu jesteśmy zmuszeni zwrócić uwagę projektodawców na zagadnienie, które jest nieustannie pomijane podczas dyskusji na temat zmian regulacji obejmujących przedsiębiorstwa pożyczkowe czy banki. **Mowa o objęciu nadzorem regulacyjnym działalności lombardów**. Swoje stanowisko publicznie zaprezentował m.in. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, dowodząc że lombardy udzielają kredytów konsumenckich omijając jednak obowiązujące regulacje ustawowe, a ich klienci pozostają bezbronni i pozbawieni ochrony.

Obecnie lombardy prowadzą działalność pomimo braku zdefiniowania tzw. umowy lombardowej oraz bez określenia maksymalnej ceny odkupu przedmiotu. UOKiK postuluje, by cena ta nie mogła przekraczać sumy: kwoty pożyczki, dopuszczalnej wysokości odsetek ustawowych określonych w kodeksie cywilnym oraz pozaodsetkowych kosztów kredytu określonych w ustawie o kredycie konsumenckim, które łącznie składają się na koszty sprzedaży lub przechowywania przedmiotu zabezpieczenia.

Eksperti Pracodawców RP służą dodatkowymi informacjami i są gotowi wesprzeć projektodawcę w przygotowaniu projektu przepisów, który będzie w realny sposób zwiększał bezpieczeństwo pożyczkobiorców, jednocześnie chroniąc legalnie działające przedsiębiorstwa.